

ВІДЗИВ

**про наукову та науково-організаційну діяльність
члена-кореспондента НАН України, доктора історичних наук,
професора, заслуженого діяча науки і техніки України,
виконуючого обов'язки генерального директора
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського
Дубровіної Любові Андріївни,
у зв'язку з участю у виборах на посаду генерального директора
Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського**

Дубровіна Л. А., 1950 р. н., доктор історичних наук (1993), професор (1996), заслужений діяч науки і техніки України (2004), член-кореспондент НАН України за спеціальністю «Архівознавство, документознавство» (2006).

Закінчила історико-філологічний факультет Волгоградського державного педагогічного інституту (1972), аспірантуру Інституту історії СРСР АН СРСР (1977). Працює у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського з 1984 р.

Дубровіна Л. А. є лауреатом трьох премій: Премії НАН України ім. М. Костомарова (1996), Премії НАН України за кращі історичні дослідження, присвячені вивченню подій Великої Вітчизняної війни 1941–1945 рр. (2005), Премії Державного комітету архівів України ім. Василя Веретеннікова (2000), відзнак НАН України «За підготовку наукової зміни» (2010) та «За професійні здобутки» (2015).

Дубровіна Л. А. відомий учений, збагатила історичну науку визначними здобутками у галузі бібліотекознавства, книгознавства, архівознавства та історичного документознавства, соціальних комунікацій, культурології. Вона засновник нового напрямку книгознавства (розділ кодикології), архівознавства та документознавства як інтегрованої галузі історичної науки, що вивчає сутність, закономірності, способи та форми функціонування рукопису, книги та документа в оперативному та архівному стані документально-інформаційних систем і комунікацій в історичному і в сучасному соціокультурному процесі.

Наскрізним пріоритетом її наукової і практичної діяльності є формування нового типу бібліотеки, у якій інтегровані всі види ресурсів на всіх носіях інформації, організація інтегрованого бібліотечного сервісу, де гармонійно поєднуються традиційні і новітні, основані на комп'ютерних технологіях, форми комунікації з користувачами бібліотечних ресурсів. Вона розробила і організовує реалізацію в НБУВ модель національної універсальної наукової бібліотеки як комплексного науково-інформаційного центру, у якому б була зібрана і зроблена доступною вся наукова і культурна спадщина України і найкраща світова наукова і художня література.

Любов'ю Андріївною здійснено фундаментальний розвиток теоретико-методологічних засад кодикології та кодикографії, комплексних методів

дослідження рукописної, архівної і книжкової спадщини та книжкової культури; розвинуто наукові основи організації сучасних документальних фондів. Це відображено у монографічних дослідженнях, зокрема: «История о Казанском царстве: (Казанский летописец): Списки и классификация текстов» (1989), «Кодикологія та кодикографія української рукописної книги» (1992), «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища» (2012), у багаточисленних теоретичних статтях, присвячених системним дослідженням книжкової і архівної спадщини, її організації та збереження.

Нове слово сказано Л. А. Дубровіною у галузі документально-архівної евристики, системи наукового опису рукописних книг та архівних документів, інформаційної діяльності в бібліотечній та архівній справі, створенні документальних та бібліографічних ресурсів в умовах функціонування інформаційного суспільства.

Ці ідеї відображені у низці монографічних та науково-методичних видань, державних програмах освоєння культурної спадщини, розроблених за її активною участю, зокрема: «Кодикографія української та східнослов'янської рукописної книги і кодикологічна модель структури формалізованого опису рукопису» (1992), «Архівна та рукописна Україніка: програма виявлення, обліку, опису архівних документів, рукописних книг та створення національного банку інформації по документальних джерелах з історії України» (1992); «Національна архівна інформаційна система (НАІС): наукові засади і комп'ютеризація архівної справи в Україні» (1993, 1996); «Національна архівна інформаційна система: структура даних» (1995).

Опрацьовані Л. А. Дубровіною ключові засади інформатизації архівної справи (методологічний аспект) були офіційно прийняті за основу у Програмі розвитку архівної справи (1996–2000), увійшли окремим розділом у підручник «Архівознавство» (1998, 2000). На базі кодикологічних та кодикографічних методик створено комп'ютерні бази даних «Кодекс» та «Рукописний фонд» в Інституті рукопису НБУВ, електронний ресурс «Україніка» у НБУВ.

Дослідження історії української бібліотечної справи та культури втілилися у виданні «Бібліотеки Києва у період нацистської окупації 1941–1943» (2004), тритомній монографії «Історія Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського»: 1918–1941 рр. (1998), 1941–1964 рр. (2003), 1965–1991 рр. (2009); монографії «Бібліотечна справа України у ХХ ст.» (2006, у співавторстві), де вперше системно вивчено історію бібліотек та бібліотечної справи в Україні у ХХ ст. Авторству Л. А. Дубровіної належить розділ «Бібліотеки та бібліотечна справа» у фундаментальній багатотомній серії «Історія української культури»: Т. 5 : Українська культура ХХ – початку ХХІ століть, кн. 4. Проблеми функціонування, збереження і розвитку культури в Україні (2013).

Дослідження та публікації рукописно-книжних пам'яток та історичних документів реалізовані Л. А. Дубровіною у багатьох фундаментальних довідниках, підготовлених під її керівництвом колективом науковців,

зокрема, «Видатні вчені Національної академії наук України: особові архівні та рукописні фонди» (1998); «Архівні установи України» (2000), «Національна академія наук України. Документи і матеріали» (1993–2005), «Особові архівні фонди Інституту рукопису» (2002); «Києво-Могилянська Академія в документах і матеріалах» (2003), у наукових каталогах: «Рукописна книга в фондах Інституту рукопису НБУВ» (XIV–XVI ст.) (2003–2008); «Пересопницьке Євангеліє 1556–1661 pp.» (2001). Модель цих довідників нової генерації було успішно впроваджено у бібліотечну та архівну практичну діяльність.

Значна роль належить Л.А. Дубровіній у підготовці фундаментальної ювілейної серії «Вибрані наукові праці академіка В. І. Вернадського», зокрема перших двох томів (у п'яти книгах): Т. 1: «В. І. Вернадський та України», кн. 1: «Науково-організаційна діяльність (1918–1921)», кн. 2: Вибрані праці: Т. 3 (у 3-х кн.): «Володимир Іванович Вернадський. Листування з українськими вченими (2011–2013 pp.)» (у співавторстві), де опублікувані невідомі раніше документи щодо діяльності В. І. Вернадського у заснуванні НАН України та Національної бібліотеки України, його наукові праці та листування, пов'язані з Україною.

Приділяючи постійну увагу проблемі розвитку бібліотечної справи в інформаційному суспільстві, вона була ініціатором і одним з основних виконавців наукових досліджень: «Електронні інформаційні ресурси бібліотек у піднесенні інтелектуального і духовного потенціалу українського суспільства», «Інтеграція України у світове співтовариство в контексті розвитку бібліотечних інформаційних технологій» (2011), «Розвиток ресурсної бази вітчизняного інформаційного середовища» (2012), «Національний інформаційний комплекс і його роль у глобальному інформаційному просторі» (2014), «Технології розвитку і захисту національного інформаційного простору» (2015), у результаті яких видано одноіменні колективні монографії.

Л. А. Дубровіна має власну наукову школу, реалізовану у діяльності очолюваного нею з 1992 р. і до сьогодні Інституту рукопису НБУВ та Інституту архівознавства НБУВ (1998–2004). Сутність цього наукового напрямку полягає у розвитку інтеграційних досліджень у бібліотекознавстві, бібліографознавстві, книгознавстві, архівознавстві та документознавстві, вивченні закономірностей розвитку рукописно-книжної і документальної спадщини, формування та функціонування різних видів документів та архівно-документальних систем, засобів їхнього зберігання та використання. Л. А. Дубровіною особисто підготовлено 48 кандидатів та докторів наук у цій галузі.

Любов Андріївна – автор та співавтор понад 250 наукових праць, у тому числі 20 індивідуальних та колективних монографій, засновник періодичного збірника наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України» (1993–2018 з 1993 р.), член редколегій низки професійних часописів та наукових видань.

Л. А. Дубровіна є керівником та учасником комплексних наукових тем НАН України, міжнародних проєктів у галузі створення архівно-документальних систем («АрхеоБібліоБаза»: Україна, США, Росія); автором та керівником проєктів Державного комітету з питань науки і технологій України та Міністерства освіти і науки України: «Книжкова спадщина України» (1992–1996), «Рукописно-книжна культура в суспільних процесах», «Документальні ресурси архівної україніки в сучасних суспільних комунікаціях» (1997–1999), «Створення системи інтегрованих ресурсів на рукописні фонди, рідкісні видання та книжкові колекції» (2010–2012), «Розвиток електронних інформаційних ресурсів рукописної та книжкової спадщини України» (2013–2015), «Рукописні фонди бібліотек у системі сучасної історико-культурної комунікації» (2016–2018).

Вона активний науковий і бібліотечний діяч. Постійно бере участь у роботі вчених рад (вченої ради НБУВ та деяких споріднених наукових установ); міжвідомчих комісій із питань бібліотечної та архівної справи, а також міжнародних комісій, зокрема, впродовж багатьох років очолює бібліотечну експертну групу Міжурядової українсько-польської комісії у справі охорони та повернення втрачених і незаконно переміщених під час Другої світової війни культурних цінностей, а також Змішаної українсько-німецької комісії з питань повернення та реституції втрачених та незаконно переміщених під час та внаслідок Другої світової війни культурних цінностей; є експертом Міжнародної ради архівів з питань документів наукової спадщини тощо.

Упродовж багатьох років (з 1993 р.) Л. А. Дубровіна була заступником голови та головою (2014–2016) спеціалізованої вченої ради Д 26.165.01 із захисту дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора (кандидата) наук у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського та працювала експертом ВАК України з історичних наук та соціальних комунікацій (1996–2010).

Л. А. Дубровіна обрана членом багатьох професійних та громадських об'єднань: «Український історик», «Спілка архівістів України», «Українське біографічне товариство» тощо.

Висока оцінка наукових здобутків Л. А. Дубровіної та її науково-організаційної діяльності міститься у рецензіях та відгуках відомих учених на її наукові праці, у біографічних публікаціях.

Головний науковий співробітник
Національної бібліотеки України
імені В. І. Вернадського
академік НАН України

О. С. Онищенко